

Av LISE-LOTTE BJÖRKMAN

Riksförbundet Svensk Trädgårds rådgivare svarar på dina frågor
tisdagar, onsdagar och torsdagar kl 9–12, onsdagar dessutom kl 13–16.
Ring 08-758 86 36 eller e-posta radgivning@tradgard.org

Mjöldaggsangripen sibirisk ärtbuske är ingen vacker syn.

Hur bli av med mjöldaggen?

FRÅGA: Förra året hade jag mjöldagg på tomater och gurka i mitt kallväxthus. Måste jag byta ut jorden i år? Även min häck med sibirisk ärtbuske får mjöldagg. Är det kanske den som smittat plantorna i växthuset? Finns det något jag kan spruta häcken med?

SVAR: Det finns många olika mjöldaggschampar och de flesta är specialiserade på en viss värdväxt. Så det är inte angreppet på den sibiriska ärtbusken som spridit sig till växthuset. Ja, det är förmodligen olika mjöldaggschampar även på gurk- och tomatplantorna.

Utveckling av mjöldagg gynnas av värme och torka vilket det lätt blir i ett växthus. Men fukt behövs för att svampsporer ska gro. Så snart man upptäcker ett angrepp i växthuset tar man bort det angripna bladet. Upprepad behandling med

natriumbikarbonat (1–2 tsk bikarbonat + 1–2 tsk rapsolja till en liter vatten) kan hålla tillbaka angreppet. Natriumbikarbonat används vid bakning och finns att köpa i livsmedelsbutiken.

Efter säsongen är det viktigt att sanera och få bort allt gammalt växtmaterial och rengöra i alla skrymslen i växthuset. Du behöver inte byta all jord, men det är bra att ta bort det översta jordlagret och ersätta med ny jord och tillföra naturgödsel, vilket även vitaliserar jorden inför odlings säsongen.

Sibirisk ärtbuske får lätt mjöldagg och svampen har lättare för att angripna unga skott och blad, så en klippt häck får ofta stora angrepp. Smittan övervintrar i bladknopparna på busken. Man kan även här behandla med bikarbonat eller svavel, preparatet Kumulus DF, upprepade gånger i knoppsprickningstider för att motverka angrepp. Men frågan är om det är värt besväret. Kanske är det dags att byta ut häcken eller hålla den som friväxande i stället.

Hur beskär man en gran?

FRÅGA: Jag har en vanlig gran på min tomt som vi har belysning i på vintern. Granen har

Med årlig beskärning kan man hålla granen i lämplig storlek för vinterns belysning.

nu blivit för hög och skulle behöva toppas och formas runt om. Kan jag göra detta och i så fall när?

SVAR: Ja, granen vill bli stor och vill man hålla den i en viss storlek får man beskära den regelbundet. Precis som man gör med en granhäck. Bäst är att börja när granen ännu är ung och successivt bygga upp dess täthet runtom. Topp-skotten behålls obeskurda tills granen fått önskad höjd. Eftersom granar inte bildar nya skott på äldre ved, görs beskärningen på årsskotten, när de är fullt utvecklade i juni–juli. Dessa beskärs in till ungefär hälften.

Jag anar att din gran redan är för stor och att du är tvungen att korta in mer än bara årsskotten för att få till ”rätt” bredd och täthet på granen. Då beskär du in toppen på alla sidogrenarna ovanför en förgrening, så att bakomliggande förgreningar på grenen täcker upp och döljer ingreppet. Även dessa sidogrenar kortas in.

Ta inte bort mer än en tredjedel av grenarna. Detta ingrepp kan göras under vårvintern med efterföljande beskärning av årsskotten till sommaren. Sedan får du fortsätta med beskärningen årligen för att granen ska hålla önskad form.

Rosenplisters silverskimrande blad ger fin kontrast till den mörka idegranen.

Växttpis till entrérabatten!

FRÅGA: Jag behöver tips på växter till en mer eller mindre trekantig, något oregelbunden entrérabatt. Läget är halvsirkulärt och jag önskar växter som fungerar tillsammans året om och ger entrén en lugn, välkomnande men ändå intressant stomme. Blommande säsongsblommor får bo i krukor intill så blomfärgingen är fixad. Jag är mer intresserad av en fin kombination av vintergröna växter, som inte får bli höga och monumentala. Jag bor i odlingszon 3. Vad föreslås?

SVAR: Jag ser framför mig en kombination av låg, marktäckande rosenplister, *Lamium maculatum* 'Beacon Silver', krypidegran, *Taxus baccata* 'Repandens' och uppstickande prydnadsgräs i form av tuvrör, *Calamagrostis x acutiflora* 'Overdam'. Idegranen med sin mörkt gröna färg och utbredda växtsätt ger tyngd åt planteringen och lugn till de övriga växternas mer brokiga bladverk. Idegranen är lätt att hålla efter med beskärning. Höjden blir omkring en halvmeter.

Rosenplisters silverfärgade, låga bladverk med grön kant lyser upp och kontrasterar även under vintern. Det är inte många perenner som är vintergröna. I maj blommar den i rosa. Rosenplister finns även som vitblommade. Som pricken över i:et är det ca 1,5 meter höga prydnadsgräset, med sina tidigt grönskande, vitstrimmiga blad och dekorativa blomstertvippor, som även pryder

Blommande tibast doftar gott.

under vintern. Höjden är inklusive blomvipporna, själva bladverket är lägre. Gruppera växterna och anpassa antalet efter rabattens storlek. Låt idegranen dominera planteringen.

Vilken är växten?

FRÅGA: I ett naturområde intill min nya trädgård blommade denna lilla växt tidigt förra våren. Den doftade väldigt gott. Vad kan det vara?

SVAR: Vilken rikt blommande tibast, *Daphne mezereum*, du har i din närhet. Denna buske blommar innan den fått blad och sprider sin väldoft för att pollinerande insekter ska hitta den. Den trivs i mull- och näringsrik jord och är kalkgynnad. Den förekommer vild i nästan hela landet men är inte vanlig. Den kan även ha förvildat sig från någon trädgård. Hela busken är mycket giftig och speciellt de röda bären kan locka till förtäring. När tibasten blommar

vet man att vintern är slut och våren kommer. Njut, men rör inte!

Hur blir syrenhäcken fin igen?

FRÅGA: Vi har en vanlig bondsyrenhäck som är 15 år. Varje år har vi gallrat bort de högsta plantorna och tagit bort ungefär var åttonde planta ända nere vid marken. Häcken är nu mycket hög, ca fyra meter, och den är inte fin. De långa plantorna böjs och det finns kala partier. Det är omöjligt att klippa bort gamla blommor när den är så hög. Vad händer om jag beskär alla plantor ca en meter över marken? Har du andra tips vad jag ska göra för att den ska bli fin igen?

SVAR: Du kan låta syrenerna börja om och beskära ner dem till ca 20–30 cm. Denna förnygring görs bäst på vårvintern innan bladknopparna bryter. Gör man alla snitten på en meters höjd får man

En blommande syrenhäck är vackert.

ett buskage med många nya skott på samma nivå, men en glesare nedre bas. Bättre är då att göra snitten på olika höjd om man inte vill skära ner häcken helt.

Blir det alltför många nya skott efter beskärningen gallrar du bort de svagaste. Sedan låter du syrenerna växa till sig och när de börjat blomma igen efter något år tar du till vana att årligen efter blomningen ta ner höjden genom att beskära bort höga grenar till en mötande gren, dvs i en grenvinkel. Du varierar höjderna så att det ser naturligt ut. Ja, det ska inte märkas att du håller nere höjden med sekretörens hjälp. Du fortsätter

med att ta bort någon äldre gren ända nerifrån för kontinuerlig förnygring av häcken, men gör det inte varje år utan snarare vart sjunde. Äldre grenar behövs för stabilitet. Syrenerna blommar även om du inte tar bort överblommade blomställningar, så för den skull får häcken gärna ha sin naturliga höjd. Den kommer ju alltid att vilja bli ca fyra meter hög.

Kom även ihåg att jordförbättra med naturgödsel i mitten av buskaget så blir det inte så mycket rotskott utanför buskarna. Börja efter nedskärningen då du även ser till att de nedskurna buskarna har god tillgång på vatten. ☀

018-15 26 00

FOR
FRITIDSÖDLINGENS RIKSORGANISATION

Ring samma nummer och få svar på dina trädgårdsfrågor av någon av FORs rådgivare. Rådgivartelefonen är öppen tisdag–torsdag klockan 9–12.

GEMMA

LED-Växtbelysning
Optimerad och energisnål
LED-växtbelysning för
året runt bruk i en mängd
olika modeller och styrkor.

Besök oss på www.gemma-led.se
Ange rabattkod TRADGARD för 10% rabatt